



# بررسی وضعیت سر نشینان مصدوم ناشی از تصادفات وسایل نقلیه موتوری (اتومبیل و موتوسیکلت) در مرکز آموزشی، درمانی شهید رجایی قزوین

محمد زکریایایی<sup>۱</sup> / سید سعید طباطبایی<sup>۲</sup> / روحا... کلهر<sup>۳</sup>

## چکیده

**مقدمه:** ضربه‌های ناشی از تصادف یکی از شایع‌ترین علل مراجعه به بخش فوریت‌ها و علت عمده مرگ و میر در چهار دهه اول زندگی مردم در جوامع مختلف می‌باشد. هدف از این پژوهش تعیین وضعیت سر نشینان مصدوم ناشی از تصادفات وسایل نقلیه موتوری (موتوسیکلت و اتومبیل) در مرکز آموزشی، درمانی شهید رجایی شهر قزوین می‌باشد.

**روش بررسی:** این مطالعه توصیفی از طریق توزیع پرسشنامه و با پیگیری درمان کلیه مصدومین سوانح جاده‌ای مراجعه‌کننده به مرکز آموزشی، درمانی شهید رجایی انجام شده است.

**یافته‌ها:** در مدت ۲۰ روز تعیین شده برای تحقیق از مجموع افرادی که جهت درمان به مرکز آموزشی، درمانی شهید رجایی مراجعه نمودند تعداد ۲۰۳ نفر مصدوم ناشی از تصادف‌های رانندگی (۱۴۳ مورد تصادف) بودند که ۴۶/۹٪ به دلیل تصادفات داخل شهری و ۵۳/۱٪ به دلیل تصادفات جاده‌ای مراجعه کرده بودند.

بیشتر تصادف‌های برون شهری مربوط به جاده قدیم قزوین - تاکستان و کم‌ترین تصادف‌ها مربوط به آزاد راه قزوین - زنجان می‌باشد.

**نتیجه گیری:** تعداد زیاد تصادفات در داخل شهر مربوط به نداشتن گواهینامه رانندگی و در خارج شهر مربوط به کمبود ایمنی جاده‌ای و عدم رعایت نکات ایمنی توسط رانندگان می‌باشد

**کلید واژه‌ها:** وسایل نقلیه موتوری، مصدوم، سوانح رانندگی

## مقدمه

ضربه‌ها یکی از شایع‌ترین دلایل مراجعه بیماران به بخش فوریت بیمارستان‌ها هستند. ضربه‌های ناشی از تصادف‌های رانندگی، اولین علت مرگ و میر در چهار دهه اول عمر است. (۱) طبق بررسی‌های به عمل آمده تعداد تصادفات رانندگی (اعم از برون شهری و درون شهری)، نشان می‌دهد که در سال ۷۹، تعداد ۲۹۲ هزار تصادف رانندگی در کل کشور روی داده

است که ۲۱۵ هزار مورد (۷۴٪) آن تصادفات درون شهری و ۷۷ هزار تصادف (۲۶٪) تصادفات برون شهری بوده است. این گزارش نشان می‌دهد که ۰/۳٪ از تصادفات درون شهری منجر به فوت و ۱۳/۴٪ منجر به جرح و ۸۶/۳٪ تنها منجر به خسارت مادی شده‌اند. همچنین ۲/۸٪ از تصادفات برون شهری منجر به فوت و ۲۸/۱٪ منجر به جرح و ۶۹/۱٪ نیز فقط خسارت مادی به همراه داشته‌اند. (۲)

- ۱- عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین
- ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
- ۳- کارشناس مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

### روش بررسی

این مطالعه از نوع توصیفی می باشد. ابزار مورد استفاده پرسشنامه ۳ قسمتی بوده که قسمت اول آن اطلاعات دموگرافیک که شامل ۱۹ سوال و قسمت دوم مخصوص راکبان موتوسیكلت که شامل ۴ سوال و قسمت سوم مخصوص رانندگان اتومبیل بود که شامل ۶ سوال بود.

از مجموع سوالات ۶ سوال به صورت باز و بقیه به صورت گزینه ای (تعداد ۷-۲ گزینه) می باشد. این پرسشنامه ابتدا به مدت ۵ روز به صورت پایلوت اجرا شده و بعد از اصلاحات، اطلاعات نهایی پرسشنامه آماده و پرسشنامه تهیه شده توسط مصدومین و به کمک همراهان وی تکمیل شده است؛ که این تحقیق در دهه آخر آذر ماه و دهه اول دی ماه سال ۸۳ بر روی تمام مصدومین تصادفات درون شهری و برون شهری (بستری، سرپایی و فوتی) در مرکز آموزشی - درمانی شهید رجایی قزوین انجام شده است. لازم به ذکر است که فوت شدگان در محل سانحه که بطور مستقیم به سردخانه شهرداری انتقال یافتند و مصدومینی که از محل سانحه به شهرهای مجاور یا مراکز درمانی دیگر منتقل شده اند و عابرین پیاده مصدوم مورد بررسی قرار نگرفته اند.

### یافته ها

در مدت ۲۰ روز از مجموع ۱۲۸۶ نفری که جهت درمان به مرکز آموزشی درمانی شهید رجایی مراجعه نمودند تعداد ۲۰۳ نفر (حدود ۱۵/۷٪) مصدومین ناشی از تصادفات رانندگی بودند. تعداد ۹۵ نفر (۴۶/۹٪) بدلیل تصادفات داخل شهری و تعداد ۱۰۸ نفر (۵۳/۱٪) بدلیل تصادفات جاده ای مراجعه کرده بودند. از تعداد ۲۰۳ نفر مصدوم ۵۲ نفر (۲۵/۶٪) پس از مراجعه بدون تشکیل پرونده و با اقدامات سرپایی مرخص شدند. برای ۱۴۴ نفر (۷۰/۹٪) بدلیل شدت جراحات وارده پرونده بستری تشکیل شده و تعداد ۷ نفر (۳/۴٪) به صورت فوت شده پذیرش شده اند.

تعداد ۱۷۹ نفر (۸۷/۷٪) مرد و ۲۵ نفر (۱۲/۳٪) زن بوده اند و میانگین سنی مصدومین ۲۸ سال بود که بیشترین مصدومین (۳۹/۳٪) در گروه سنی ۳۰-۲۱ سال قرار داشتند. از بین کل مصدومین ۹۸ نفر (۴۸/۳٪) مجرد و ۱۰۵ نفر

طبق بررسی های به عمل آمده در سال ۸۱ تعداد ۴۰۰ هزار تصادفات رانندگی در کل کشور رخ داده است که ۳۰۰ هزار فقره آن در شهرها و ۱۰۰ هزار فقره در جاده ها حادث شده اند. ۲۰۰ هزار نفر در کشور صدمه جانی دیده اند که از این تعداد ۲۱ هزار و ۸۷۰ نفر جان باخته اند. خساراتی که در هر سال بر اثر تصادفات جاده ای در کشور رخ می دهد بیش از ۴۰ هزار میلیارد ریال در سال می باشد. (۳)

همچنین سازمان پزشکی قانونی در آبان ماه سال ۱۳۸۲ اعلام کرد که بالاترین آمار مرگ و میر ناشی از تصادفات در جهان به ایران اختصاص دارد. آمار این سازمان نشان می دهد که در تابستان ۸۲، تعداد ۷۹۳۳ نفر به علت تصادفات رانندگی فوت کرده اند. این رقم نسبت به تابستان ۸۱، ۲۰/۵٪ افزایش نشان می دهد. (۴)

طبق بررسی های به عمل آمده ۸۷/۸٪ افراد متوفی مرد و ۱۷/۲٪ زن بوده اند. بیشترین تعداد فوتی های ناشی از تصادفات در این مدت در استان خراسان ۸۹۶ نفر، استان تهران ۷۹۵ نفر، استان فارس ۵۵۶ نفر و استان اصفهان ۴۸۳ نفر بوده است (۴) همچنین طی گزارشی وزیر راه و ترابری اعلام کرده است که آمار کشته های ناشی از تصادفات در سال ۱۴۰۰ هجری شمسی به ۱۷۰ هزار نفر خواهد رسید. میانگین کشته شدگان تصادفات جاده ای در دنیا به ازای هر ۱۰ هزار خودرو ۳ نفر است در حالی که در کشور ما ۳۳ نفر می باشد. میزان کشتار در جاده های ایران حدود سه برابر تلفات انسانی انتفاضة فلسطین در دوسوی مناقشه است. (۳)

قزوین به لحاظ موقعیت جغرافیایی در مسیر جاده های اتوبان، شوسه و خاکی متعددی قرار دارد. هفت جاده اصلی شامل آزادراه قزوین-تهران، آزادراه قزوین-زنجان، جاده قدیم تهران، قزوین-تاکستان، قزوین-الموت، جاده قزوین-رشت، جاده بوئین زهرا، قزوین و جاده های فرعی، آسفالت و خاکی منتهی به آنها همه روزه محل بروز حوادث فراوانی است و مرکز آموزشی - درمانی شهید رجایی قزوین عمده ترین مرکز پذیرش مصدومین این سوانح است. این مطالعه به بررسی مصدومین ناشی از تصادفات و وسایل نقلیه موتوری مراجعه کننده به مرکز آموزشی - درمانی شهید رجایی قزوین در دهه آخر آذر و دهه اول دی ماه در سال ۸۳ می پردازد.



(۵۱۷٪) متاهل بودند. ۸۸ نفر از آنها (۴۳/۳٪) ساکن شهر قزوین، ۷۰ نفر (۳۴/۵٪) ساکن شهرها و روستاهای استان قزوین و ۴۵ نفر (۲۲/۲٪) ساکن استان های مجاور بودند.

از بین ۱۴۳ مورد تصادفی که در این مدت رخ داد ۲۹ مورد (۲۰/۳٪) در روزهای تعطیل و ۱۱۴ مورد (۷۹/۷٪) در روزهای غیر تعطیل حادث شده است. لازم به ذکر است، در این مدت تعداد روزهای تعطیل ۴ روز و تعداد روزهای غیر تعطیل ۱۶ روز بوده و بیشترین مصدومین (۳۷/۸٪) در ساعت های ۱۶-۱۲ عصر به مرکز آموزشی. درمانی شهید رجایی منتقل شدند و کمترین میزان مراجعه در ساعت های ۰۸-۰۴ صبح بود که هیچ مصدومی به مرکز انتقال داده نشد. میانگین هزینه اقدامات درمانی انجام شده بر روی مصدومین ۸۸۵۲۵۵ ریال بود که بیشترین هزینه ۱۴۱۴۲۰۵۵ ریال و کمترین هزینه ۵۰۰۰ ریال بود. میانگین سهم مصدومین از هزینه اقدامات تشخیصی و درمانی انجام شده بر روی آنها ۵۲۵۰۳۱ ریال بود و میانگین تخفیف مدد کاری از هزینه اقدامات تشخیصی و درمانی بر روی مصدومین ۵۷۲۷ ریال می باشد. از بین ۲۰۳ نفر مصدوم منتقل شده به مرکز آموزشی درمانی شهید رجایی ۲۹ نفر (۱۴/۳٪) تحت پوشش بیمه تامین اجتماعی، ۲۷ نفر (۱۳/۳٪) بیمه خدمات درمانی، ۴ نفر (۲٪) بیمه نیروهای مسلح، ۳ نفر (۱/۵٪) بیمه کمیته امداد و ۳ نفر (۱/۵٪) سایر بیمه ها بودند و تعداد ۱۳۷ نفر (۶۷/۴٪) تحت پوشش هیچ گونه بیمه ای قرار نداشتند. از تعداد ۱۴۳ مورد تصادف حادث شده، ۵ مورد (۲/۵٪) تصادف موتور با موتور، ۵۰ مورد (۲۴/۶٪) تصادف اتومبیل با موتور ۲۷ مورد (۱۳/۳٪) تصادف اتومبیل با اتومبیل، ۳۶ مورد (۱۷/۷٪) عدم کنترل و واژگونی موتور و ۲۵ مورد (۱۲/۳٪) عدم کنترل و واژگونی اتومبیل بودند.

از بین ۷۴ نفر راکب موتورسیکلت ۱۶ نفر (۲۱/۶٪) سابقه تصادف با موتور داشتند و ۵۸ نفر (۷۸/۴٪) سابقه تصادف با موتورسیکلت را نداشتند. همچنین از این تعداد راکب موتور، تعداد ۹ نفر (۱۲/۱٪) دارای گواهینامه موتورسیکلت بودند و تعداد ۱۲ نفر (۱۶/۲٪) از کلاه ایمنی استفاده می کردند و تعداد ۶۲ نفر (۸۳/۸٪) فاقد کلاه ایمنی بودند.

نحوه خرید موتورسیکلت در ۱۴ مورد (۱۷/۹٪) بصورت نقد و ۴۲ مورد (۵۶/۷٪) بصورت اقساط بوده و در ۱۸ مورد (۲۴/۳٪)

موتورها بصورت امانی بودند. از بین ۳۲ نفر راننده اتومبیل، هر ۳۲ نفر (۱۰۰٪) دارای گواهینامه اتومبیل بوده اند. از این تعداد ۲۰ نفر (۶۲/۵٪) در زمان حادثه از کمربند ایمنی استفاده کرده اند و تعداد ۱۲ نفر (۳۷/۵٪) در زمان وقوع تصادف از کمربند ایمنی استفاده نکرده اند. همچنین تعداد ۸ نفر (۲۵٪) سابقه تصادف با اتومبیل راداشتند و تعداد ۲۴ نفر (۷۵٪) سابقه تصادف با اتومبیل رانداشته اند. نوع اتومبیل افراد مصدوم عبارت بود از: -سواری ۶۸/۶٪، وانت بار ۸/۶٪، مینی بوس ۵/۷٪ و وسایل نقلیه سنگین ۱/۷٪.

-محل سانحه در ۱۴۳ مورد تصادف عبارت بود از:

-۶۷ مورد (۴۶/۹٪) داخل شهر قزوین

-۱۷ مورد (۱۱/۹٪) جاده قدیم قزوین. تاکستان

-۱۳ مورد (۹/۱٪) جاده قدیم تهران

-۱۲ مورد (۸/۴٪) جاده قزوین. رشت

-۱۰ مورد (۷٪) جاده شهر صنعتی

-۹ مورد (۶/۳٪) آزادراه تهران-قزوین

-۸ مورد (۵/۶٪) جاده قزوین. بوئین زهرا

-۴ مورد (۲/۸٪) جاده الموت

-۳ مورد (۲/۱٪) آزادراه قزوین-زنجان

از مجموع تعداد ۲۰۳ نفر مصدوم تعداد ۱۴ نفر (۶/۹٪) بی سواد، ۵۲ نفر (۲۵/۶٪) دارای تحصیلات ابتدایی و ۶۳ نفر (۳۱٪) سیکل، ۶۴ نفر (۳۱/۵٪) دیپلم و زیر دیپلم و ۱۰ نفر (۴/۹٪) دارای تحصیلات دانشگاهی بودند.

همچنین تعداد ۹ نفر (۴/۴٪) بیکار، ۱۷ نفر (۸/۴٪) کارمند، ۳۱ نفر (۱۵/۲٪) کارگر، ۲۹ نفر (۱۴/۳٪) دانشجو یا محصل و ۱ نفر (۰/۵٪) سرباز و ۱۰۰ نفر (۴۹/۳٪) دارای شغل آزاد و ۱۶ نفر (۷/۹٪) خانه دار بودند. از مجموع ۲۰۳ نفر مصدوم مورد مطالعه ۱۶۶ نفر (۸۱/۸٪) بهبود و ترخیص، ۱۱ نفر (۵/۴٪) فوت، ۲۵ نفر (۲/۳٪) ترخیص با میل شخصی و (۰/۵٪) به مراکز دیگر اعزام شدند.

### بحث و نتیجه گیری:

این مطالعه نشان می دهد که علت مراجعه مصدومین ناشی از تصادفات در ۴۶/۹٪ از موارد بدلیل تصادفات درون شهری و ۵۳/۱٪ موارد بدلیل تصادفات برون شهری می باشد. ۸۷/۷٪ مصدومین مرد و زنان ۱۲/۳٪ مصدومین را تشکیل می دادند.

شده بیشترین تصادفات در اتوبان قزوین - تهران و کمترین تصادفات در جاده قدیم تهران ذکر شده است. (۱)

نوع اتومبیل افراد مصدوم در مطالعه حاضر نیز به ترتیب سواری، وانت، مینی بوس و وسایل نقلیه سنگین است که مشابه با مطالعه انجام شده در سال ۱۳۷۷ شهرستان قزوین می باشد. (۱)

اما از بین جاده های برون شهری بیشترین تصادفات در جاده قزوین. تاکستان و کمترین تعداد در جاده قزوین. زنجان اتفاق افتاده بود.

با توجه به بالا بودن سوانح رانندگی در شهرستان قزوین، استفاده اجباری از کمربند ایمنی و کلاه ایمنی، تسریع در خدمات کمک رسانی، فرهنگ سازی در استفاده بهینه از راه ها جدی گرفتن قوانین راهنمایی و رانندگی در مورد موتورسواران، از سوی اداره راهنمایی و رانندگی توصیه می شود.

#### فهرست منابع

- ۱- آصف زاده، سعید. ده گام پژوهش در سیستم های بهداشتی. درمانی، چاپ سوم، تهران، معاونت تحقیقات و فن آوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، زمستان ۱۳۸۰
- ۲- صادقی پور، صادق. عطاران، فروش. مصدومیت های جاده ای در شهرستان قزوین، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی. درمانی قزوین، شماره ۲۳ پائیز ۸۱
- ۳- روزنامه همشهری، دوشنبه ۳۰ مهر ۱۳۸۰
- 4- <http://khabarnameh.gooya.com/society/archives/001659.php>  
Arum, Vonholsth. 5\_Injuries from motorcycle and moped crashes in Sweden from 1987-1999. National library of medicine.

میانگین سنی مصدومین ۲۸ نیز سال می باشد. در مطالعه مشابهی که در سال ۷۷-۱۳۷۶ در شهرستان قزوین انجام شد از کل مصدومین مراجعه کننده حدود ۵۰/۳٪ به دلیل تصادفات خارج شهری و ۴۹/۷٪ به دلیل تصادفات جاده ای بوده و ۷۵٪ مصدومین مرد و ۲۵٪ زن و میانگین سنی مصدومین ۳۲/۲ سال بوده است. (۱)

علت بیشتر مصدوم شدن مردان احتمالا به دلایل زیر می باشد:

۱- فرهنگ جامعه: مثلا رانندگان بین شهری و راکبان موتورسیکلت غالبا مردان می باشند.

۲- مسافرت های شغلی: از نظر گروه های سنی بیشترین تعداد مصدومین به ترتیب در گروه های سنی ۲۱-۳۰ سال، ۲۰-۱۱ سال و ۴۰-۳۱ سال قرار داشتند که مطابق با آمار کشور سوئد در سال های ۱۹۸۷ تا ۱۹۹۹ می باشد. (۵) و مطابق مطالعه انجام شده در شهرستان قزوین، سال ۷۷-۱۳۷۶ می باشد. (۱)

با توجه به این که انتظار می رفت تعداد تصادفات در روزهای تعطیل افزایش یابد، اما آمار نشان می دهد اختلاف قابل توجهی بین تعداد تصادفات در روزهای تعطیل و غیر تعطیل وجود ندارد. این مطالعه نشان می دهد که بیشترین مصدومین سوانح رانندگی، راکبان موتورسیکلت (۳۶/۵٪) می باشد و کمترین آن ها رانندگان اتومبیل (۱۵/۸٪) می باشد که می تواند به چند دلیل باشد:

۱- عدم مهارت رانندگی با موتورسیکلت که باعث بروز حوادث رانندگی می شود. بطوریکه آمار نشان می دهد بین ۷۴ راکب مصدوم موتور سوار فقط ۹ نفر (۱۲/۱٪) دارای گواهینامه موتور سیکلت بودند و ۶۵ نفر (۸۷/۹٪) فاقد گواهینامه موتور سیکلت بودند.

۲- عدم به کار گیری وسایل ایمنی از جمله کلاه ایمنی هنگام رانندگی، بطوریکه همین آمار نشان می دهد فقط تعداد ۱۲ نفر (۱۶/۲) از راکبان موتورسیکلت از کلاه ایمنی استفاده کرده اند و ۶۲ نفر (۸۲/۸٪) فاقد کلاه ایمنی بوده اند.

محل بروز سانحه در ۴۶/۹٪ موارد داخل شهر قزوین بوده و بالا بودن این رقم ممکن است مربوط به تردد بیشتر وسایل موتوری و سرعت بالای آن ها در داخل شهر باشد. ولی در مطالعه مشابهی که در شهرستان قزوین در سال ۷۷-۱۳۷۶ انجام



## A Survey of Wounded Motor Vehicle Passengers and Riders at Shahid Rajaei Educational Health are Center in Qazvin

M. Kiaei<sup>1</sup> / S.S. Tabatabaei<sup>2</sup> / R. Kalhor<sup>3</sup>

### Abstract

**Introduction:** Car accident traumas is one of the most prevalent referrals to the emergency departments and the main reason of death in the first four decade of life in different societies. The objective of the study was to determine the condition of the wounded in motor vehicle accidents at Shahid Rajaie educational health treatment centre in Qazvin.

**Methods:** This is a descriptive survey study based on collecting questionnaires regarding the wounded referrals to Shahid Rajae hospital.

**Findings:** Within 20 days set for conducting the research out of all the referrals to the center, 203 cases were related to car, accidents. 46.9%, happened in the city and 53.1% be longs to old Qazvin - Take stan read and the fewest number belongs to Qazvin Zanjan free way.

**Results :** For the most part the cause of city fatalities was due to driving without a liscence, and the cause of road accidents was due to unsafe roads and negliengence driving.

**Key words:** *Trauma, Accident, Casualty.*

1- Faculty Member of Qazvin University of Medical Sciences  
 2- Student M.S in Health Service Administration  
 3- Bachelor of health service Administration

